

Even Numbers

Talmud Brachot 51b

Rav Assi said: One should not make a blessing on a cup of tragedy. What is a cup of tragedy? Rav Nachman bar Yitzchak said, a 'second cup'. This was also taught in a Baraisa:

One who drinks 'doubles' should not bless, because it says (Amos 4) "Prepare to greet your G-d, Israel", and this is not 'prepared' (fitting).

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נא:

אמר רב אסי אין מברכין על כוס של פורענות. מאי כוס של פורענות? אמר רב נחמן בר יצחק: כוס שני. תניא נמי הכי: השותה כפלים לא יברך, משום שנאמר: (עמוס ד') הכון לקראת אלהיך ישראל - והאי לא מתקן.

Rashi ibid

'Second cup' - Meaning an even number of cups. Someone who sets on their table, or drinks pairs of cups will be damaged by demons.

'Doubles' - pairs.

רש"י מסכת ברכות דף נא עמוד ב

כוס שני - שהוא של זוגות, והעומד על שלחנו ושתי זוגות ניזוק על ידי שדים. כפלים - זוגות.

Uncovered Drinks

Talmud Chulin 10a

It was taught there, 3 kinds of drinks are forbidden because of 'uncovered': water, wine and milk.

How long must they be left uncovered before they become forbidden? For the time it would

take for a snake to come from a nearby place and drink. What is considered a nearby place? Rav Yitzchak son of Rabbi Yehuda said: The time it would take to come from the handle of the cup to drink. [The gemara asks]: Drink? But then you would see it! Rather the time it would take to drink and return to its hole.

תלמוד בבלי מסכת חולין דף י

תנן התם, ג' משקין אסורין משום גלוי: מים, ויין, וחלב. כמה ישהו ויהיו אסורין? כדי שיצא הרחש ממקום קרוב וישתה. וכמה מקום קרוב? א"ר יצחק בריה דרב יהודה: כדי שיצא מתחת אוזן כלי וישתה. ישתה, הא קא חזי ליה! אלא ישתה ויחזור לחורו:

Shulchan Aruch YD 116; 1

Drinks that were left uncovered were forbidden by the Sages, because we are concerned lest a snake came and put poison in them.

Nowadays that snakes are not common amongst us it is permitted.

שולחן ערוך יורה דעה סימן קטז סעיף א

משקים שנתגלו, אסרום חכמים דחיישינן שמא שתה נחש מהם והטיל בהם ארס. ועכשיו שאין נחשים מצויים בינינו, מותר.

Miscellaneous

Shulchan Aruch YD 116; 4

One must be careful of human sweat, since all human sweat is like poison, except for sweat of the face.

שולחן ערוך יורה דעה סימן קטז סעיף ד

צריך ליזהר מזיעת האדם, שכל זיעת האדם סם המות חוץ מזיעת הפנים.

Shulchan Aruch YD 116; 5

One must be careful not to put coins in their mouth, in case there is dried spittle on it from a diseased person. A person should not put their hand under their armpit, in case they have touched a leper or poison. A person should not put a loaf of bread under their armpit because of sweat. One should not put foods or drinks under the bed because of the evil spirit that will rest on them. One should not stick a knife into an etrog or a radish, lest a person fall onto it and die. [Rama: Similarly a person must be careful from anything that could lead to danger because danger is more stringent than prohibited things, and one should be more careful about doubtful danger than about doubtful prohibited things. Therefore it is forbidden to go anywhere dangerous, like under a wobbly wall, or to go alone at night. Similarly it is forbidden to drink from a stream at night, or to place one's mouth at the end of a water pipe to drink, since there is a chance of danger in this. It is the simple custom not to drink water at the time of the solstice or equinox - this is written in ancient texts, and one should not change this. They also wrote that one should flee from a city which has the plague, and one should leave as soon as the plague begins, not wait until later. All of these things are forbidden because of danger, and someone who guards their soul will keep well away from them. It is forbidden to rely on a miracle or to put oneself in danger in any other way.]

Tzitz Eliezer 19; 56

Regarding your final question, if foods become forbidden even when nobody is lying or sleeping on the bed, or if it is only when someone is sleeping there - the Torat Chaim holds that if nobody is sleeping there the food does not become forbidden. But there are those who disagree.

Kitzur Shulchan Aruch 33; 4

One should always be careful when they smell a food, they should spit out the spittle that is in their mouth and not swallow it, because if one were to swallow it, it may lead to danger chas v'shalom.

שולחן ערוך יורה דעה סימן קטז סעיף ה

צריך לזהר מליתן מעות בפיו, שמא יש עליהן רוק יבש של מוכי שחין. ולא יתן פס ידו תחת שחיו, שמא נגע ידו במצורע או בסם רע. ולא יתן ככר לחם תחת השחי, מפני הזיעה. ולא יתן תבשיל ולא משקים תחת המטה, מפני שרוח רעה שורה עליהם. ולא יגעוץ סכין בתוך אתרוג או בתוך צנון, שמא יפול אדם על חודה, וימות. הגה: וכן יזהר מכל דברים המביאים לידי סכנה, כי סכנתא חמירא מאיסורא ויש לחוש יותר לספק סכנה מלספק איסור, ולכן אסור לילך בכל מקום סכנה כמו תחת קיר גטוי או יחידי בלילה, וכן אסור לשתות מים מן הנהרות בלילה או להניח פיו על קלוח המים לשתות, כי דברים אלו יש בהן חשש סכנה. ומנהג פשוט שלא לשתות מים בשעת התקופה, וכן כתבו הקדמונים, ואין לשנות. עוד כתבו שיש לברוח מן העיר כשדבר בעיר, ויש לצאת מן העיר בתחלת הדבר, ולא בסופו. וכל אלו הדברים הם משום סכנה, ושומר נפשו ירחק מהם ואסור לסמוך אגס או לסכן נפשו בכל כיוצא בזה.

שו"ת ציץ אליעזר חלק יט סימן נו

וספיקתך האחרון אם נטמאין האוכלין גם בשאין שוכב ויושן עליה, או דוקא כשאחד ישן שם, הנה התורת חיים בשבועות ד' ט"ו ס"ל דאם אין שם שינה משום אדם על המטה שהמאכל מונח תחתיה לא נאסר המאכל כלל, וישנם חולקים על זה.

קיצור שולחן ערוך סימן לג סעיף ד

צריך כל אדם לזהר תמיד כשמריח ריח איזה מאכל, יפליט כל הרוק שבפיו ולא יבלעו, כי אם בולעו יוכל לבא לידי סכנה חס ושלום.

Shulchan Aruch YD 116; 6

It is forbidden to eat foods or drinks that people are disgusted by. For example, foods that have been mixed with vomit or excrement or oozing pus, or anything similar. It is also forbidden to eat or drink from utensils that people are disgusted by, for example bathroom utensils, or the glass cup that blood-letters use, or anything similar. It is also forbidden to eat with dirty hands or on dirty plates, since all of these things are included in the prohibition of "Don't be disgusting" (Vayikra 11; 44)

שולחן ערוך יורה דעה סימן קטז סעיף ו

אסור לאכול מאכלים ומשקים שנפשו של אדם קצה בהם, כגון משקים ואוכלים שנתערבו בהם קיץ או צואה וליחה סרוחה וכיוצא בהם. וכן אסור לאכול ולשתות בכלים הצואים שנפשו של אדם קצה בהם, כגון כלים של בית הכסא וכלי זכוכית שמקיזים בהם וכיוצא בהם. וכן לא יאכל בידיים מזוהמות ועל גבי כלים מלוכלכים, שכל אלו בכלל אל תשקצו את נפשותיכם (ויקרא יא, מד).

Things that make you forget your learning:

Avot 4; 14

Rabbi Yehuda says: Be careful about learning, because accidental [forgetting] of learning counts as if it was intentional.

משנה מסכת אבות פרק ד

[יד] רבי יהודה אומר הוי זהיר בתלמוד ששגגת תלמוד עולה זדון.

Talmud Horayot 13b

It was taught in a Baraita: Five things make a person forget their learning: Eating from something that a mouse or a cat has eaten from, eating the heart of an animal, eating too many olives, drinking water that was left over from

תלמוד בבלי מסכת הוריות דף יג:

ת"ר, חמשה דברים משכחים את הלימוד: האוכל ממה שאוכל עכבר וממה שאוכל חתול, והאוכל לב של בהמה, והרגיל בזיתים, והשותה מים של שירי רחיצה, והרוחץ רגליו זו על גבי זו; ויש אומרים: אף המניח כליו תחת מראשותיו. חמשה דברים משיבים את הלימוד: פת פחמין וכל שכן פחמין עצמן, והאוכל ביצה מגולגלת בלא מלח, והרגיל בשמן זית, והרגיל בין ובשמים, והשותה מים של שירי עיסה;

washing and washing one's feet on top of the other. Some say also placing clothes under one's head. Five things make a person remember the Torah they have forgotten: bread cooked on coals, and of course the coals themselves, eating a hard boiled egg without salt, eating lots of olive oil, drinking lots of wine and spices and drinking water the water that remains after kneading bread. Some say also dipping one's finger in salt and eating it.

'Drinking olive oil' - this supports Rabbi Yochanan's statement, for he said: Just as the olive makes on forget seventy years worth of learning, so olive oil brings back seventy years worth of learning. 'Drinking wine and spices' - this supports the statement of Rava for he said: Wine and spices make one smart.

Ten things are bad for one's learning: Passing under the bridle of a camel, and how much more so passing under the camel itself, passing between two camels, passing between two women, or a woman who passes between two men, passing under the bad smell of a dead animal (that

wasn't slaughtered in a kosher fashion), passing under a bridge that has no water flowing under it for forty days, eating bread that was not cooked completely, eating from the spoon that was used for cooking meat, drinking from a stream of water, passing a cemetery and looking at the face of a deceased person. Some say also reading the writing on a grave.

Magen Avot OC 2; 3

One must be careful not to put on two garments at the same time because this is bad for forgetfulness.

Kitzur Shulchan Aruch 128; 13

Reading the writing on graves, if it is raised writing, is bad for forgetfulness.

Shut Mishna Halachot 12; 207

Regarding the custom that you have seen me cover my sefer with a cloth when I go out:

You should know that the Sages have said: Leaving a sefer open is bad for forgetfulness. The Bach writes that from the Yerushalmi of Megilla one can learn that a person should not go outside leaving a sefer open unless it has a cover over it, and this is not only a sefer Torah, but also any sefer (Jewish book). It is known to the students of kabbala that there is an angel called 'shaid' and he guards the pages of someone who leaves their sefer open and goes out, that he makes them forget their learning. All of this is language of the Shach.

Therefore when I go out for a moment or so, and I don't want to close the book, I place a piece of cloth over it so that it won't be open. This is also what we do when we read from the Torah between Aliyot, when we cover the Torah.

ויש אומרים: אף הטובל אצבעו במלח ואוכל הרגיל בשמן זית. מסייע ליה לרבי יוחנן, דאמר רבי יוחנן: כשם שהזית משכח לימוד של שבעים שנה, כך שמן זית משיב לימוד של שבעים שנה. והרגיל בין ובשמים. מסייע ליה לרבא, דאמר רבא: חמרא וריחני פקחין. עשרה דברים קשים ללימוד: העובר תחת האפסר [הגמל] וכל שכן תחת גמל [עצמון], והעובר בין שני גמלים, והעובר בין שתי נשים, והאשה העוברת בין שני אנשים, והעובר מתחת ריח רע של נבילה, והעובר תחת הגשר שלא עברו תחתיו מים מ' יום, והאוכל פת שלא בשל כל צרכו, והאוכל בשר מזהומא ליסטרוון, והשותה מאמת המים העוברת בבית הקברות, והמסתכל בפני המת; ויש אומרים: אף הקורא כתב שעל גבי הקבר.

מגן אברהם אורח חיים סימן ב ס"ק ג
וזהר מלבוש ב' מלבושים יחד בפעם א' כי קשה לשכחה (הכוונות).

קיצור שולחן ערוך סימן קכח סעיף יג
הקורא כתב שעל גבי המצבה אם הוא כתב בולט קשה לשכחה.

שו"ת משנה הלכות חלק יב סימן רז
בדבר אשר ראית שאני נוהג כשמניח ספר פתוח ויוצא פורס עליו בגד ותמהת על זה. דע כי אמרו ז"ל המניח ספר פתוח קשה לשכחה. וכתב הב"ח דמירושלמי דמגילה יש ללמוד שלא ילך אדם לחוץ ויניח הספר פתוח אם אין עליו מפה דלא דוקא ס"ת דה"ה שאר ספרים עכ"ל ולא היה צריך ללמוד כן מהירושלמי

וידוע לחכמי האמת שיש מלאך אחד נקרא ש"ד והוא שומר דפין על מי שמניח ספר פתוח ויוצא שמשכח תלמידו ע"כ לשון הש"ך ז"ל.
ולכן כשאני יוצא לרגע או כיוצא בזה ואיני רוצה לסגור הספר הנני מניח עליו בגד שלא יהי' פתוח. וכן עושין גם בקריאת התורה, בין גברא לגברא מכסים התורה.

Minchat Yitzchak 9; 8

Question: I have heard that people don't eat the last end of the bread because this is bad for forgetfulness - is there any source for this?

Answer: I don't know any source for this custom, but I myself have also always kept it. In the Yerushalmi (Terumot 8; 3) it states that one must be concerned for things that people are concerned about. Look in Mishnat Chasidim who writes that anything that people avoid because of danger etc. In the responsa of the Rashba he writes that anything

which has a tradition from the grandparents, we should not contradict their custom unless it is not possible. Therefore it seems that this is the same regarding a concern about forgetfulness (that one should retain the customs).

Shut Mishna Halachot 11; 148

Regarding your question about the custom not to eat the ends of the challa (and also any other bread), what is the reason for this?

It is known by everyone that eating the ends of the bread is bad for forgetfulness. In my opinion I think this is because it seems like gluttony not to leave anything of the bread. Also it says in the Shulchan Aruch OC (180; 2) that someone who doesn't leave bread on their table will never see a sign of blessing. Therefore the custom is to leave the end of the bread, and from this the custom arose to not eat the ends of the bread.

The fact that people are accustomed to say that it is bad for forgetfulness, perhaps this is based on Rashi who explains that one must always leave some food so that it should be ready if a poor person comes. In Eliya Rabba he adds that this is similar to the Talmudic statement that one who spends a long time at the table will have length of days and years because perhaps a poor person will come and the householder will be able to give him food. Therefore it is *mida k'neged mida* (appropriate reward) that someone who eats the ends of the bread and forgets the poor person will forget his learning - the punishment for forgetting the poor person.

שו"ת מנחת יצחק חלק ט סימן ח

ז שמעתי אומרים שאין לאכול מקצה האחרון של פת לחם, שזהו קשה לשכחה, האם יש מקור לזה בש"ס או שאר ספרים.

הנני לא ידעתי מקור לזה, אבל גם אני נוהג כן מעולם, ומטעם דאיתא בירושלמי (תרומות פ"ח ה"ג), צריכין למיחש למאי דברייתא חוששין, ועי' ספר חסידים (סי' רס"א) שכתב, לפי שכל דבר שתופסין אותו בחזקת סכנה וכו', ובתשו' הרשב"א (סי' ט'), כתב, שכל דבר שיש קבלה ביד זקנים וזקנות, לא נסתר קבלתם, רק אחר הקיום שאינו באפשרו, ועי' בתשו' השיב משה (חיו"ד סי' ק"ג), וכנראה דלירושלמי הנ"ל כוון הש"ג (פ"ב דע"ז), וא"כ יש לומר הה"ד בנוגע לחשש שכחה, ועי' בפ"ת שם, וצ"ע עוד בכ"ז.

שו"ת משנה הלכות חלק יא סימן קמח

בדבר שאלתו מה שנהג עלמא שלא לאכול קצוות החלה (וכן קצוות שאר פת וחלה לאו דוקא) מה טעם יש לזה.

והנה מורגל בפי העולם שהאוכל כל הקצה קשה לשכחה ולפענ"ד אמרתי עוד דמחזי כרעבתנותא שלא משייר כלום עוד י"ל לפ"מ דקיי"ל בא"ח (סי' ק"פ ס"ב) דכל מי שאינו משייר פת על שלחנו אינו רואה סימן ברכה לעולם ולכן נהג עלמא לשייר מהסוף של הלחם ומינה נשתרבו המנהג שאין לאכול הקצה וממילא ישייר קצת מן הפת. ומה שרגילים לומר דקשה לשכחה אולי י"ל דהרי רש"י פי' דצריך לשייר כדי שיהא מזומן לעני שאם יבא וכ"כ הלבוש ובא"ר הוסיף שהוא כעין מה שאמרו המאריך בשלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו דלמא אתא עניא ויהיב לו וא"כ האוכל ולא שייר כלום הרי שכח מהעני שיוכל לבא ולא הניח לו וא"כ הוא מדה כנגד מדה שהאוכל הקצה ושכח מהעני קשה לשכחה שהוא העונש על ששכח מהעני.